Balogh István

Töprengéseim

A napokban szívemig hatolt egy fölkérés.

Visszautasítottam.

Nagyon udvarias szavakkal kommunikáltam. Beszélgetőtársamra, a fölkérőre, még a hangsúlyom sem lehetett bántó.

Hogy miért dobogtatta meg a szívemet a közölt tartalom?

A helyi általános iskola igazgatónője fölhívott:

– Tanár úr! Lenne-e kedve március közepétől kezdődően az év végéig besegíteni? Nagy a problémánk, mert olyan nehéz találni olyan szabad magyartanárt, aki csak a hátralévő két hónap kedvvért belépne hozzánk. Ősztől kezdődően már megoldottam a kérdést.

Húsz évvel ezelőtt igazgatója és tanára voltam az intézménynek, egyáltalán nem vagyok ma sem közömbös iránta.

Feleségem mögöttem ült. Hallott minden szót, kihangosítottam a készüléket.

– Adok én neked tanítani! – súgta. – Mondd le! Ne fogadd el a felkérést!

Erős parancs volt a hangjában, de én éreztem a mögöttes féltést is. Megijedt a kedvesem. Ha elindulok a reggeli csöngőszóra, mi lesz velem?

– Csupán heti tizenhat órát kellene tartania – próbálta relativizálni az igazgatónő. – Akár három napban is letaníthatná, csak jöjjön, tanár úr!

– Egy nap hat, két nap öt – futott át agyamon. – Két nap hat, egyszer négy.

Ennyi órám lett volna naponta a hármas elosztásban.

– Gondolja meg, kedves kollégám – így az igazgatónő. – Később visszahívom.

Letette a kagylót.

– Mi lesz veled, ha újra gyerekek közé mész? – kérdezte az asszony.

Valóban! Mi is történhetne velem?

Nyugdíjazásom után várva-vártam a szeptember eleji magyar-kanizsai írótábort, hiszen ott meglátogathattam néhány iskolát, s több osztályban rendhagyó irodalomórákat tarthattam. Bejártam a község minden iskoláját.

Egyszer, van annak már több mint egy évtizede, a József Attila Könyvtár igazgatója vitt el három faluba. Két napig jártuk a terepet. Akkor gyerekkönyvem jelent meg, amelyet alsósok számára írtam. Ezt a könyvet mutattam be hallgatóságomnak. Az egyik iskolában egy hetedik osztály is kifejezte, hogy szeretne rendhagyó órán vendégül látni engem. Be-

mentünk oda is. Ott behatóbban foglalkoztunk a tartalommal, a stílussal, a nyelvhasználatommal. Még az illusztrációkról is komoly kérdések hangzottak el. Az a találkozó nem is hasonlíthatott az alsó osztályosokéhoz. A kolléganőm óra előtt megsúgta nekem, hogy minden gyerek ismeri ezt a könyvemet, beszélgettek róla, így készülhetek komoly kérdésekre is. Készülni viszont ilyenre nem lehet. A válasz mindenképpen nálam van, ez biztos, hiszen én vagyok az alkotó, mindenről számot adhatok. Számot is adtam, nem maradt semmi világos válasz nélkül. Élveztem rettenetesen ezt a találkozót, beleéltem magam abba, hogy most nem tanórai anyagot adok elő. Vallottam arról is, mi járhatott lelkemben, agyamban, amikor naponként megírtam egy-egy részt a meseregényemből, mit hogyan, és mit miért javítottam a kéziraton.

A kicsik arra voltak kíváncsiak, igaz-e a történet, hogy bárányhimlős unokánk nálunk várta a karácsonyt, mert éppen karácsony előtt látogatta meg őt a *bárány*. Tetszett mindnek a nagyapa és az unoka barátsága. Bizony azt is megtudhattam, hogy nem csak nálunk, hanem szinte mindenütt a nagymamák szava a döntő. Hogy honnan, milyen forrásból fedeztem föl ezt a nagyapai elnyomást?

Az ismerkedésem kezdetén, így kezdtem a kommunikációt:

„Megszólal nálunk a telefon. Fölveszem. A vonal másik végén a menyem. Mit gondoltok, hogyan kezdte Peti anyja a velem való beszélgetést?”

Kérdésem föltevése előtt kíváncsi voltam nagyon, mit is mondhatnak a kölykök, de egy kislány, mint a villám, azonnal közbevágott:

– *Kérem a mamát!*

Szóhoz sem jutottam. Ma már mosolygok magamon, de valóban ez hangzott el.

– *Amit a mama mond, az úgy van, annak úgy kell lenni!* – kötötte rövidre más osztályban egy cserfes huncutka.

A nagy kaland végén a könyvtár igazgatójával leültünk a korsó mellé.

– Tudod, azt csodáltam előadásaid közül, hogy egyik sem hasonlított a másikra. Ugyanarról a könyvről beszéltetek, ugyanazt a részmesét olvastad fel, és mindig másképp fordult az óra. Nem unatkoztam, pedig azonos volt mindenütt a feldolgozandó anyag.

– Ha mindig ugyanazt adtam volna elő, én untam volna magamat, mint a bűnt!

– Hogy lehet ilyet csinálni?

– Mindenütt más hallgatóim voltak. Hozzájuk igazítottam mondanivalómat. Megengedtem azt is, hogy belekérdezzenek, ha valamilyen kérdés betolakszik a fejükbe. Ilyenkor több legyet is üthetek egy csapásra!

Megtudom, hogy valahányan biztosan figyelnek rám. A többiek az elhangzó kérdésre fölrévednek, és kíváncsiak lesznek. Én meg picit változtatom az irányt. Valójában nem térünk el a tárgytól, csak más színezetet vesz az egész.

Visszazökkentett feleségem a jelenbe.

– Beszéltem a fiunkkal! Legorombított, ha *megengedem*, hogy elmenj tanítani! De látom rajtad, hogy kétközben vagy.

– Mi tart mégis vissza engem? – bogozgattam lelkem cérnaszálain a csomót.

– Átvágnád egy bicskával a gordiuszi megoldhatatlant, amelyet magad hurkolgattál magadnak?

– Jó tenne velem kicsit az iskolai környezet. Tudom is a tananyagot. Minden változtatást követek, ez még ma is a lételemem.

Feleségem rábólintott.

– Nem tudom kezelni a műszaki kütyüket, amelyek már tartozékai, eszközei a mai modernebb oktatásnak.

– Hoppá! – lepődött meg a feleségem. – Sok időt eltöltesz a gép előtt. Az nem elég a kütyütudáshoz?

– A számítógép előtt én informálódom, és alkotok. Szerencsémre még tiszta az agyam.

– Benne vagy a hetvenkilencedikben – jegyezte meg Ida.

– Azt hiszem, nem bírnék ki napi négy órát sem. Hosszabb távon biztosan nem. Korom miatt mégis kiszuperálom magam.

– Kiszuperált téged a cukor is – replikázott a feleségem.

– Ki bizony, a fene egye meg! – csapott belém a harag, nem is tudom kire, vagy mire. – A gyerekeket sem ismerem. Talán a szülők egy részét, ha igen. Ők diákjaim lehettek.

– Oly sok rosszat beszélnek most az iskolákról, a diákok viselkedéséről…

Töprengéseim vége: megköszöntem a meghívást, de lemondtam a korom és diabéteszem miatt.

Pedig oly jó lett volna ez a két hónap a katedrán!

Két örök szerelmem van, sötét szobánkban ez világlott föl bennem.

Egyik éppen hat évtizede tart. Kedvesemmel akkor fogtuk kézen egymást. Ötvennyolcadik éve saját kenyerünkön küzdünk. Közös a bánatunk, az örömünk. Velünk menyünk, fiunk, és az unokánk, Péter.

Másik nagy szerelmem 1968. október hetedikén kezdődött Zentán, az Emlékiskolában. Életem első magyaróráját a hetedik bében tartottam. Mielőtt órára indultam volna, kinyitottam a naplót. Nem olyan volt, mint az, amilyet módszertan tanárunk nekünk Újvidéken bemutatott. Megkérdeztem Lazar Kragujević kollégámat, hova kell az órát beírni, Lazo

bácsi? Készségesen megmutatta, aztán a strandon évekig tréfásan föl-emlegette, Pistám, te úgy kezdted tanárságodat, hogy a naplót sem tudtad beírni!

Magyartanári munkásságomért 2006-ban Pedagógus Szolgálati Emlékérmet, 2010-ben Arany Katedra Emlékplakett kitüntetést kaptam.

Álmomban néha tanítok is. Olyankor mindig 1968 szeptembere van, és az Emlékiskola ötödik bé osztályában magyarázok valamit. Teljes a létszám. Ők fénylő szemű gyerekek, de én magamat nem látom. Talán én is még csak 22 éves vagyok.